

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Kovalovszki Júlia Gyulaváriban született, 1931. november 29-én. Családja 1932-ben költözött dobozra. Szülei, Toldi Julianna és Kovalovszki István, minden áldozatot meghoztak annak érdekében, hogy tanulhasson.

1955-ben a budapesti Eötvös Lóránt Tudomány Egyetem Bölcsészettudományi Karán szerzett középkori régész szakos muzeológusi diplomát kitűnő eredménnyel. Ebben az évbe a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban kezdte tudományos pályafutását. 1958-tól a budapesti Történeti Múzeum Középkori Osztályán kapott kinevezést, innen is vonult nyugdíjba. A múzeum 1967. évi és a ma is álló, 1996-ban nyílt történeti kiállításának Árpád-kori és Anjou-kori egységeinek rendezésében meghatározó szerepet játszott. Négy évtizedes szakmai munkája rendkívül jelentős.

Árpád-kori településkutatás kiváló szakembere volt, Méri István tanítványaként a megalapozott ásatási megfigyeléseket biztosító ásatási módszerek alkalmazója. Magas fokú rajzkészsége révén nemcsak helyszíni rajzait, hanem a közlésre szánt ásatási rajzokat is rendkívüli szorgalommal maga készítette. Kollégákkal szemben mindig segítőkész volt, gyors, logikus gondolkodása hamar rátapintott a problémákra és azok lehetséges megoldására.

A magyar középkori falutelepülések és építészeti emlékek régészeti kutatásával, középkori bűrtörténettel foglalkozott. Faluásatásai közül a bashalmi, a dobozi és a visegrád-várkerti a legjelentősebb. Vár-, kolostor,- templomfeltárásai közül kiemelkedik a feldebrői 11. századi templom kutatása. Szakmai díjai, elismerései közé tartozik a Kuzsinszky Bálint Érem (1985) Széchényi Ferenc Érem (1996) és Schönwisner István-emlékérem (2002).

A magyar középkori régészet több évtizeden át meghatározó személyisége 2014-ben, 83 évesen halt meg. Azon kevés régész közé tartozik, aki nem hagyott maga után beletárolatlan leleteket. Publikációit a feltárt jelenségek és leletanyag fegyelmzett, átgondolt közlése jellemzi, ma is a megkerülhetetlen szakirodalom körébe tartoznak.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Kovalovszki Júlia legkiemelkedőbb eredménye a több évtizedes dobozi Árpád-kori falukutatási programja. Doboz neve neki köszönhetően bevonult a középkori magyar történelem- és régésztudomány tankönyveibe.